

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretiuu abonamentului :	Pretiuu insertiuniloru :	Correspondintiele sè se adreseze la Redac-tiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCOL'A“
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Èr banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	„TIPOGRAFI'A DIECESANA IN ARAD.“
„ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Cum se facu la noi alegerile sinodali ?

Èca o întrebare la carea se póte respunde fórte usioru, pentru cã toti scim si vedemu cum se facu alegerile deputatiloru sinodali. Dela 1870 in patru rânduri s'au facutu alegeri pentru sínó-dele eparchiale si tot in atâtea rânduri pentru congresulu nationalu bisericescu. Si in totdeuna consistóriile eparchiale au publicatu cercularie instructive in privinti'a procederei si a modalita-tiloru, ce trebuescu urmate la astfelu de alegeri.

Cu tóte acestea, trebue se marturisimu cu multa parere de reu, cã pana astadi inca numai putini din credinciosii bisericeii nóstre au ajunsu ca se intieléga importantia alegeriloru sinodale. Ba, s'o spunemu chiar pe fatia, nu-o intielegu toti nici insusi conducatorii poporului, si, ce este si mai tristu, nu intielegu, ori nu vreau, cã se intieléga, nici insasi formele acestorú alegeri, pe langa tóte instructiunile si ordinatiunile consis-toriale !

La celea d'antaiu alegeri sinodale s'au tre-cutu cu vederea din partea sinodului multe éfóri formale si chiar esentiale, pentru greutatile in-ceputului. Astadi insa, cand dupa atátia ani nu vedemu nici o îndreptare, nu vedemu nici unu progresu, ci din contra observamu din ce in ce tot mai multe anomalii, iregularitati si adese a-busuri la alegerile sinodale, este de demnitatea sinodului si de prestigiulu moralu alu bisericeii, ca elu se nu mai tolereze nici celea mai mici erori si scaderi in actele electorale ! Trebue ca ómenii se invetie odata regul'a si ordinea in biserica. Cãci constitutionalismulu nu e sistemulu anarchiei, ci alu ordinei si alu stabilitatii !

In adevèru, facând o privire, macar numai fugitiva, asupra actelor, ce se afla in biroulu consistoriului, despre alegerile de deputati sino-dali éfeptuite in singularele cercuri ale diecesei, omulu de bine remâne suprinసు, cand vede ire-

gularitatile si anomaliiile nu numai in alegerile seversite din partea vulgului, ci inca si in alegerile preotiloru ! Ceea ce negresitu va dá multu lucru sinodului la verificarea deputatiloru alesi, mai vertosu taca vor fi si proteste contra alegeriloru.

Casuri de alegeri, pana acuma neindatinatè si chiar oprite in statutulu organicu, cum sunt alegerile prin aclamatiune, a unoru deputati preotiesci, inca vor dá ansa la discussiuni pagubitóre pentru afacerile sinodului, care din caus'a acést'a vor trebui se suferè amanare, cine scie pana cand. Venerabilii comisari preotiesci ar fi pututu, in adevèru, se crutie sinodulu de a consumá timpulu celu scumpu cu nisce discussiuni, ce le vor provocá negresitu incorectitatile si nebagarea loru de séma.

Statutulu organicu in §. 91 spune espresu cã : *acclamatiunea nu este permisa*. Si acést'a, dupa instructiunile consistoriale, se repórta nu numai la alegerile deputatiloru mireni, ci si la celea a-le deputatiloru clericali.

In cerculariulu consistorialu Nr. 312 din 1879, la care se face provocare in cerculariulu emanatu de consistoriu in caus'a alegeriloru si-nodale de estimpu, stau urmatórele : „Preotii din unulu si acelasi cercu electoralu se vor aduná . . . . . in localitatea, ce va fi desemnata spre acestu scopu prin comisariulu consistorialu ; acolo sub presiedinti'a comisariulu consistorialu preotiescu mai nainte vor constatá numerulu ce-loru presenti, scriindu-se dupa nume in protocolu ; apoi vor alege doi barbati de incredere si unu notariu ; dupa aceea vor purcede numai decãt la alegerea unui deputatu sinodalu din cleru, carea se va éfeptu sèu prin „**votisare publica**, sèu, la cererea unei tertialitati din alegatori, prin **voti-sare secreta**.“ Invederata, cã precum alegerile mireniloru, asia si ale preotiloru, trebue sè se

facea au prin votare publica, au prin votare secreta, in sa nici la unu casu prin aclamatiune.

Ci, trecând peste erorile formale, noi constatam, că mai cu seama la alegerile deputatilor mireni se facu celea mai mari abuzuri, si nu arareori chiaru scandale. Peste acestea sinodulu eparchialu nu pôte, nu-i este iertatu, ca se tréca cu usioratate. Abuzurile trebuescu infranate ori unde s'ar arată ele, ér in biserica mai cu seama trebuescu estermine cu ori ce pretiu, si fara a cautá in fati'a culpabililor!

Alegerile de deputati mireni cum se facu ele in sínódele parochiale, in multe locuri, sunt o ironia a constitutionalismului bisericescu, si o persiflare a sanctitatii asiedieminteloru bisericeii nóstre. In comune, unde de regula crestini nu cercetéza sant'a biserica, decâtu fórté putini, vedemu că in sínódele parochiale, respective in listele de alegere pentru deputatii sinodali, ei figuréza cu sutele. Si inca, adeseori, cei mai multi dintre ei sunt adusi, prin agentii celoru interesati, din birturi la biserica, pentru ca se voteze pe cutarele candidatulu.

Noi credemu că, astfelu de procedare, la alegerea deputatilor sinodali, nime nu-o va justificá, ci, din contra, o va combate cu tóta energia, ori-cine ar fi obiectulu si subiectulu alegerii. Si, in deosebi, sinodulu eparchialu are se fie cu cea mai mare rigóre la verificarea deputatiloru, nu cumva prin marimumi'a extrema se para ca si cum abuzurile ar fi incurajate tocmai din partea sa!

Despre poporul român si poesi'a sa.

(Continuare.)

Pânace umblaramu pe la casele dela sate, timpulu a inaintatu, si in acestu momentu éta-ne aprópe de diu'a când a resaritu lumin'a lumii ce a imprastiatu intunereculu de care érá cuprinsa intréga omenime.

In presér'a Craciunului, vedemu cum alérgea copii mici si mari pe sub ferestile caseloru vestindu celoru din casa aniversarea nascerei mantuitoriuului. Acésta vestire ei o facu colindându in coru:

„Sculati, sculati boeri mari
Florile dalbe,
Că ve vinu colindatori
Florile dalbe,
Nóptea pe la cântatori
Florile dalbe,
Si v'aduce unu Dumnediu
Florile dalbe,
Se ve mântue de reu
Florile dalbe.“

(Poesii populare ale Româniloru adunate si întocmite de V. Ale. sandri pag. 394. Bucuresci 1867.)

Despre mântuitoriuulu Cristosu poporul nostru are mai multe colinde religiose, cari parte sunt in sesi cuvintele sfântei scripturi si ale invetiaturilor bisericeii, dar in forma de poesia in versuri, si — prelucrate de geniulu poeticu alu poporulu — se repórta la diferite intemplári din viéti'a mântuitoriuului ca invetiaturulu omenimei, — parte suntu întemeiate pe acele cuvinte, si invetiaturi, dar se repórta la moralitatea buna a ómeniloru. Vom aminti din atari colinde câteva strofe spre ilustrarea celoru dise. Cristosu mergendu impreuna cu apostolii, acestia ilu intréba:

„Grâulu celu curatu,
Vinulu strecuratu
Mirulu teu celu sântu:
Ce suntu pe pamentu,
Din ce suntu facute
De-su asia placute?“

La acésta întrebare mântuitoriuulu raspunde că ei sciu bine acestea tóte fiindu impreuna cu dinsulu si că dupa cé dusmanii sei l'au prinsu si dusu la Pilatu:

„Legea mi-o spunea
Din lege iesiá
Se fi restignitu
Si batjocoritu,
Pre cruce de bradu
Precum vrea Pilatu;
Apoi me incingea
Tare me stringea,
Pe unde picá
Grâu bunu se facea.“

Apoi că in mânilé si piciórele lui:

„Cuie se batea
Sangele curgea
Pe unde picá
Vinu bunu se facea“;

si fiindu incununatu cu spini:

„Sudórea curgea,
Pe unde picá
Miruri inflorea“

(de At. M. Marienescu colinde culese, pagin'a 53—55 Pesta 1859.)

Iata dar cum poporul nostru descrie nascerea celoru trei plante din cari elu se impartasiesce in totu decursulu vietii sale in form'a originala a planteloru alimentandu-si si intarindu-si corpulu seu; éra in form'a prefacuta prin puterea divina alimentandu-si si intarindusi sufletulu seu in credintia, sperantia si caritate!

Minunata este colind'a poporulu despre avutu si seracu. Cristosu si apostolulu Petru caletoriau impreuna, când deodata se oprira la cas'a unui omu bogatu, si salutara:

„Buna diu'a Domnitori!
Se trati voi cersitori!
Gata-i prandiuulu de pranditu?
Ne 'mbiemu la omenitu.
Prandiu-i gata nu-i de voi

Ci de domni mari ca si noi.
Daca nu-i si pentru noi
Se pranditi dar numai voi!"

Si se dusera mai departe la cas'a seracului:

"Buna diu'a muncitori!
Se traiti voi calatori!
Gata-i prândiulu de prânditu?
Ne 'mbiemu la omenitu.
Prândiulu nostru-i cam putînu
Dar veniti ca se-lu prândimu"

(Colinde culesse de At. M. Marienescu pag. 56—58. Pesta 1859.

Au prânditu impreuna. Dar in locu se nu le ajunga prandiulu, mai remasa; si dupa acést'a calatorii multiamindu, au plecatu mai departe. Ajunsi la unu locu, Petru fu intrebatu cà ce vede in stang'a lui Cristosu? Petru inbatraniá de ce vedea, acolo 'erá iadulu si in mijlocu cas'a bogatului ardiendu. Fiindu apoi Petru intrebatu ce vede in drépt'a lui Cristosu? Elu respunse intenerindu cà vedé raiulu, er in mijlocu vede cas'a seracului aurita din lontru, argintita din afara. Se póte óre Dneloru si Dniloru o descriere mai frumósa a facerei de bine cu cei seraci decât acést'a? Se póte o admonitiune mai nimerita cãtra cei cari in veci nu miluescu pre seraci? Iata cum invétia popóru lu románu pre fii sei in noptile de iérna, fa bine altora, ca se mostenesci imparati'a lui Dumnedieu ér nu a ómeniloru!.....

Dar se mai gustamu o picatura din isvorulu moralei popóru lu románu! Elu unesce totdeuna fapt'a omului cu dreptatea lui Dumnedieu, judecatoriul prea inaltu alu tuturoru. De aceea, când vorbesce despre acelea 2 popóru nostru este siguru si consciu. Apostolulu Petru este curatoriulu raiului. Are cheile la sine. Primesce ori nu primesce in raiu, precum sci cà cineva a facutu ori ba voea lui Dumnedieu. Pentru ca se fie mai eloquentu (vorbitóre) si mai puternicu indemnarea la moralitate, iata, cum popóru nostru — convinsu despre dreptatea divina — nu face favoru nici chiar familiei alu carui membru e sântulu Petru. Intre altii, cari mergeau la raiu cerendu intrare:

"Mam'a lui Petru veniá,
Si lui Petru îi graiá:
Fà-mi tu mie locu in raiu!
— Locu in raiu maicutia n'ai,
Càci seracii ti-au lucrátu
Sér'a plata nu li-ai datu,
Far' neghin'a grâului
De pe fundulu ciurului;
Birtasitia cand erai
Cup'a mica-o mesurai,
Vinu cu apa ai vîndutu
Niei unu bine n'ai facutu!
Tat'a lui Petru mergea
Si lui Petru îi dicea:
Fà-mi tu mie locu in raiu!
— Locu in raiu taicutia n'ai
Cà-ai fostu fórte vulturariu,

Ce-ai vediutu nu mai lasai,
In viétia n'ai lucrátu
Si tot jude ai fost la satu,
Pe seraci tu greu i-ai trasu
Pe avuti urîtu i-ai rasu.
Satulu de tin' s'a temutu,
Nici unu bine n'ai facutu;

Sor'a sântului Petru de asemenea n'a capatatu locu in raiu.

Dar si frate-seu mergea
Si lui Petru îi dicea:
Fà-mi si mie locu in raiu!
— Locu in raiu numai tu ai,
Cà-ai fost frate pecurariu
Ti-a fost jele de drumariu,
Câti flamândi s'au abatutu,
Si ori câti apa-au cerutu
Cu branza i-ai saturatu
Cu laptutiu i-ai adapatu, —
Pentru traiulu teu placutu
Locu in raiu eu ti-am facutu!"

(Colinde culesse de At. M. Marienescu, pag. 74—76. Pest'a 1859.)

Raiulu séu iadulu î-lu dobândesce cineva dupa ce mai antaiu faptele omului sunt judecate de forulu nevediutu divinu; de aceea popóru lu canta in colindele sale: judetiulu din urma, apoi frumséti'a raiului si uritiunea iadului, — iarasi ea prin acestea se indemne la intarirea sîmtiemintelor religiose morale.

(pagin'a 84, 87, si 90 a colindeloru culesse de At. M. Marienescu Pest'a 1859.)

II.

Fiinti'a popóru lu románu o vediuramu panaci, Dneloru si Domniloru esprimata in colinde. Urméza acum se-lu privimu in balade, cari sunt niste poesii de cuprinsu diversu si ne vorbescu despre diferite intemplari mai alesu istorice. Din acestea voiu aminti mai antaiu unele cari suntu in legatura cu celea dise mai nainte. (Partea I. a conferintiei acesteia). . . .

In tiér'a romanésca intrase choler'a, care — precum scimu — secéra vietile fara mila. O mama avea unu fecioru voinicu numitu Vîlculu, si

"Jos pe malulu Prutului
La casele Vîlcului
Vîlculu bea, se veselesce
Cu trei fete se indragesce,
De colera nici gândesce;

dar muma-sa îi dicea:

"Dragulu mamei Vîlcule,
Mândrule, voinicule!
Tu totu bei si veselesci
De cholera nici gândesci
Lasa-mi-te de betia
Si de dalba veselie
Cà choler'a-i chiar la Prutu
Si chiar dincóci-au trecut.

(Poesii poporale ale Româniloru adunate si intocmite de V. Alexandri pag. 88. Bucuresci 1867.)

Acést'a admonitiune a unei mame inbitóre ne revóca in memoria cuvintele evangelistului Mateiu (cap. 24. 38—39) despre ómenii cei cu consciintia adormita, cari totu mâncau si bean pâna in diu'a in care a intratu Noe in corabie, fara ca sa scie cà vine potopulu; — ne dice admonitiunea mamei lui Vilcu ca sa ne aducemu aminte de reu pâna ce îlu potemu preintimpiná, si se nu escedamu in traiulu nostru.

Nepasarea lui Vilcu ne arata pe copilulu resfatiatu, carele nu mai pórtá grige de nimicu pâna are lángha sine o mama buna.

* * *

Pre când in cele dise vediuramu cum choler'a pregatea mórtea lui Vilcu:

„Românu Gruia Grozovanulu
Românu Gruia Moldovanulu“

e pusu la hamulu Tatariloru, si

„Doi tataritiap'a-i gatescu
Doi amaru mi-lu chinuescu,
Dar elu canta 'n nepasare
Par c'ar fi la masa mare,
Si da semnu de veselie
Par c'ar fi la cununie.“

Nu, nu-i pasa lui Gruia cà-ci are inima româna. Hanulu i dice cà nu-lu iarta dela mórte, aretandu-i palosiulu seu pagânu, dar mai nainte se-i spuna: multi Tataru au prapaditu?

„De-i iertare séu de nu-i
Totu cu dreptulu vreu se-ti spui,
Cà de când m'amu radicatu
Si 'n Bujacu eu am intratu
Multi Tataru, dieu, ti-amu stricatu
Si Tatarce amu veduvitu
Fete mari amu betrinitu.“

Acest'a fu respunsulu lui Gruia. Apoi avendu o consciintia destépta si nevitandu nici in ultim'a clipita a vietii crucea lui Cristosu, Gruia dicea:

„Aleí Dómne betránu
Lasa celu hangeru la sínu,
Sí-mi dá mórte de Românu
Nu-mi dá mórte de pagânu,
Las' se me marturisescu
Si de sufletu se-mi grijescu
La unu popa crestinescu

(Poesii poporale ale Româniloru adunate si intocmite de Alexandri, pag. 77 si 78. Bucuresei 1867).

Unu altu voinicu, dar nu de óste ci de frundia verde, — cu numele Codrénulu, care tiene drumulu la strâmtori, — fiindu dusu la Iasi de o potere de arnauti a Domnitoriului ii dice acestuia:

„Dar de vrei tu se moru eu
Mai lungesce véculu meu
Se me 'mpacu cu Ddieu.
Las' se me marturisescu
De mórte se me gatescu

Si s'a-ascultu slujb'a cea mare
Din gur'a Popii Macare“

(Poesii poporale ale Rom. adunate si intocmite de V. Ale xandri pag. 90 Bucuresei 1867).

Astfelu grigea Gruia si Codrénulu de sufletulu lor; astfelu e românu dela fire; cà ori intre ce imprejurari ajunge elu nu póte muri nainte de a se impartasi de bunatatile religiunei, càci numai intr'acést'a isi afla mángharea sufletulu seu! . . . . .

Pe langa acestea românu are o statornicie de feru si nu se lapeda de legea sa nici in ór'a desperarii si a mortii.

Iata cum Constantinu Brâncovénulu, Domnulu tiei Românesci, fiindu acusat si dusu nainte sultanulu Turcescu, la cuvintele acestuia:

„De-ti e mila de copii
Si de vrei ca se mai fi
Lasa legea crestinesca
Si te da 'n legea Turcesca“

Brâncovénulu respunde:

Faca Ddieu ce-a vrea
Iar pe toti de ne-ti taiá
Nu me lasu de legea mea.“

Sultanulu aprinsu de mânie, in urm'a acestui respunsu barbatescu, da ordinu si capitele celoru doi fii cadu taiete; ér dupa fiecare din acestea scene ingrozitóre, vediendu mórtea nevinovata a filoru sei:

„Brancovénulu greu oftá
Si din gura cuventá
Dómne! fie 'n voi'a Ta!

Durerea ce se aratá pe fati'a betranulu tata erá atât de mare încât Sultanulu fu patrinsu de mila si inca odata dise tatalui:

„Trei coconi tu ai avutu,
Din trei doi ti-iai perduto
Numai unulu ti-au remasu!
Cu dile de vrei se-lu lasu
Lasa legea crestinesca
Si te da 'n legea turcesca!

Inse betránulu Domnu Brancovénu respundea cu tenacitatea propria românu:

„Mare-i Dlu Dumnedieu,
Crestinu bunu m'amu nascutu eu,
Crestinu bunu a muri vreu!“

Si apoi privindu la celu din urma si celu mai micu fiu, pre carele inca-lu asteptá sórtea celoru doi frati ai sei decapitati mai nainte, dicea:

„Taci dragutia nu mai plange,
Ca'n peptu inim'a-mi se frânge,
Taci si mori in legea Ta,
Cà tu ceriu-i capetá!“

Cine nu cunósce inim'a si iubirea unui parinte adeveratu bunu, nu póte simti durerea betranulu Brâncovénu. Dar religiunea e unu balsamu atât de tare si vindecatoriu pe ranele moritoriu-

lui, încât în cele mai mari suferințe și dureri sufletești și trupesci, omul capeta țarie și viața!..

Încă unu minutu și nevinovatulu capu alu copilasiului cade, iar :

„Brancovénulu greu oftá
Si in lacrami cuventá
Dómne! fie in voea Ta!
Apoi elu se intunecá
Inim'a-i se despícă
Pe copii se aruncá
Ii bocea îi sarutá
Si turbându apoi strígá:
Alelei talhari pagáni
Aleii voi feciori de câni!“

Dar Turcii încruntându-se și mai tare i-au ruptu hainele i-au acoperitu corpulu cu paie și l'au tavalitu prin noroiu; apoi rîdîndu de elu, îi dîcea :

„Brancovéne Constantinu
Ghiauru vechiu, Ghiauru hainu,
Casca ochi a te uitá
De-ti cunosci tu pelea ta?
— Câni turbati, Turci, lifta rea,
De-ti mîncá si carnea mea
Se sciti cá-au moritu crestinu
Brancovénulu Constantinu!“

(Poesii populare ale Românilor adunate și întogmite de V. Alexandri pag. 210—212. București 1867.)

Iata aci Dneloru și Domniloru depinsu caracterulu celu mai frumosu și înaltu, de românu și crestinu!

(Va urmá.)

Atanasiu Tuducescu.

Bibliografie.

I. „*Biserica Ortodoxa Româna*“ jurnalul periodicu ecleziasticu alu Sântului Sinodu. Anulu VI. Eșe odata pe luna, in București. Pretiulu abonamentulu pe anu 12 l. n.

* * *

II. „*Ortodoxulu*“ foia ecleziastica redigeata de Dr. G. Zotu. Anulu III. Apare in București. Pretiulu abonamentulu pe unu anu 12 lei, pe unu semestru 6. lei.

* * *

III. „*Preotulu Român*“ diariu bisericescu scolasticu și literariu eșe in fie care luna cu alaturarea gratuita a „*Predicatoriului*“, sub redactiunea Dlui F. Negrutiu in Gherla. Pretiulu pe unu anu e 4 fl. Au aparutu in anulu acesta pana acuma Nrii 1. 2. și 3. la cari este alaturatu ca premiu portretulu Metropolitulu gr. cath. rom. Ioanu Vancea. De asemenea totu sub redatiunea Dlui N. F. Negrutiu mai apare: „*Cartile saténului romanu*“ pentru trebuintiele poporului. Pretiulu de prenumeratiune 1 fl. pe anu.

* * *

IV. *Invetiatoriulu*, diariu pedagogicu alu invetiatoriloru și invetiatoriloru, apare in București in alu V. le anu sub redactiunea Dlui I. Opran. Pretiulu

abonamentulu pe anu pentru Romania 8 lei; pentru strainatate 10 l. (4 fl. 50 cr.) Acestu jurnalul atátu in privirea variatiunea materiiloru câtu și a directiunei sale sta pe o trépta egala cu celea mai bune jurnale pedagogice din strainetate. De aceea atragemu deosebit'a atentiune a invetiatoriloru nostri asupra lui.

* * *

V. *Scóla Româna*, acest'a este titlulu unui nou jurnalul pedagogicu, organu alu societati corpulu didacticu din Prahova, ce apare in Ploiesci de dóue ori pe luna, in 15 și 30. Comitétulu de redactiune este compusu din dnii C. Ienescu, I. P. Eliade, Chr. Negoescu, N. C. Sarulénu, și Ios. Ionescu. Pretiulu abonamentulu pe anu 12 lei, ér pentru membrii societati și pentru studenti in genere, pretiulu pe jumătate. Salutamu cu bucurie aparitiunea acestui jurnalul, care si-a luat frumós'a devisa: educatiunea și instructiunea poporului!

* * *

VI. In editur'a și tipograf'a Alexi in Brasovu a aparutu: *Nóua biblioteca româna*. Colectiune de novele și romanuri. Seria I. Brosiura 11.

* * *

VII. „*Scól'a Practica*.“ Magazin de lectiuni și materii pentru instructiunea primara de Vasile Petri. Apare la prim'a fiecarei lune. Costa pe anu 3 fl. Abonamentele se facu la redactiune in Naséud (Naszód.)

„*Scól'a Practica*“ va publicá: 1. *Lectiuni practice* din tóte obiectele de invetiamentu, eșecutate deplinu séu numai schitate. 2. *Materii didactice*, infaciandiu numai rezultatele instructiunei din scóla. 3. *Sciri scolare* de interesu practic. 4. *Informatiuni pentru invetiatori*, la interpelatiunile, ce mi-se voru face de catra lectori in cause scolare și personale. 5. *Recenziuni* de scrieri pedagogice.

Lectiunile voru ocupá cea mai mare parte din spaciulu foii, și, spre a fi întielese de catra toti, vor fi insocite, unde va fi de lipsa, de observari didactice și psihologice.

Pentru ca inse lectiunile se corespunda, dupa cuprinsu și forma, adeveratelor trebuintie ale scólei am compusu unu *Planu de lectiuni* pentru scólele elementare, întogmitu pe 30 de septemani, in care se specificá pensurile din fiacare obiectu de invetiamentu, pentru fiacare septemana de scóla. Acestu planu de *lectiuni*, care se póte considerá ca unu comentariu la planurile de *invetiamentu*, tinute in termini generali, se va publicá și elu succesivu in „*Scól'a Practica*“, încependu îndata din numerulu primu.

Astfelu, alaturea cu partea *formala*, va fi considerata și partea *materiala* a instructiunei.

Vinu deci a deschide prenumeratiune la „*Scól'a Practica*“, in sperantia cá invetiatorii nostri cu inima catra chiamarea lor, se vor grabi a sustiené acestu unicu organu pedagogicu, ce apare in Austro-Ungari'a, și care este menitu a le inlesni atátu de multu lucrulu lor din scóla. Apelezu cu deosebire la vechii mei amici, discipuli și cunoscuti: se nu pregete a propagá in cercurile lor scirea despre „*Scól'a Practica*“ și a lucrá pentru reusit'a ei.

Antaiulu numeru va aparé la 1 Aprile vechiu; și fiind cá suntu hotarit, in urm'a esperintielor de mai înainte, a nu tipari, decâtu unu micu numeru de esemplare de reserva, cu atátu mai vertos, cu câtu

numerele sunt de câte doue câte, de aceea rogu precei ce dorescu a se prenumera la „*Scol'a Practica*“ se binevoesca, in insusi interesulu loru, a trimite costulu abonamentului catu mai in graba si multu pana la *Duminec'a Floriiloru*; altcum nu le potu garanta numerele dela inceputu.

Terminandu declaru, ca ori catu de micu se fia numerula prenumerantiloru, foi'a va aparé celu pucinu unu anu intregu; mi-place inse a crede, ca ea se va sustiné si mai departe, fiind ca atinge o lipsa din cele mai simtite la noi, — altmintrea zeu! amu trebui se desperamu de invetiatorii nostri.

Salutare colegiala si se ne vedemu catu mai numerosi in „*Scol'a Practica*.“

Nasendu, 1/13 Martisoru 1882.

Vasile Petri.

Convocare. *)

In sensulu §-lui 10 din statute, avem onóre a convocá adunarea generala a membriloru „asociatiunei nationale pentru cultar'a poporului romanu“ in Aradu, pe luni in 5/17 Aprile a. c. la 9 óre diminetia, in sal'a institutului pedagogicu-teologicu.

Pe lenga obiectele indicate in statutu se voru mai debate obiectele ce vor intrá eventualu pana in diu'a adunarii generale.

Aradu, 17/29 Martiu 1882, din siedinti'a Directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului romanu.

Ieroteiu Belesiu m. p.
direc. prim. ca presied.

Romulu Ciogogariu m. p.
notariu

D i v e r s e.

* **Necrologu.** Br. *Georgiu Hurmuzachi*, una din columnele romanismului din Bucovin'a, a incetatu din viétia. Anunciulu de doliu alu familiei reposatului suna astfel: „Baronulu Georgie Hurmuzachi, deputatu in senatulu imperialu din Viena, presedinte alu societatii pentru cultur'a si literatura romana in Bucovina etc. dupa unu morbu indelungatu a adormitu in Domnulu in 1/13 Martie 1882 la 11 óre de nópte in etate de 65 ani dupa ce mai inainte primi sánțele taine. Servitiulu funebralu s'a serbatu Joi in 4/16 a. c. la 9 óre inainte de ameadu in biserica catedrala din Cernauti; dupa carele a urmatu petrecerea resturiloru mortale la cimiteriulu gr. or. de aici. Aducem acésta trista intemplantu la cunoscinti'a amiciloru si cunoscutiloru. Cernauti, din 2/14 Martie 1882. Stefani'a br. Hurmuzachi nora, dr. Iancu caval. Zotta ginere, Natali'a br. Hurmuzachi cumnata, Eufrosina br. Hurmuzachi sotie, Eudoxie br. Hurmuzachi fiu, Nicolae br. Hurmuzachi frate, Eufroni'a de Petrino, Elisa Sturdza surori, Petre de Petrino cumnatu.“

* **Sinodulu protopopescu** alu tractului Arad la invitarea Dlui adm. protop. *Moise Bocsianu* s'a intrunitu in siedintia de constituire in 9/21 Martiu a. c. in Arad. In numerulu viitoriu vom incepe publicarea lucrariloru sale, in care se oglindéza starea morala si culturala a protopopiatului.

* **Societatea de lectura** a tinerimei studiöse dela institutulu pedagogicu-teologicu din Arad va aranjá in *Duminec'a Tomei* a. c. (7 óre séra precisu) o

siedinti'a publica, dupa urmatori'a programa *): 1. „*Cuventu de deschidere*“, rostita de conducetoriulu societatii prof. Teodoru Ceontea. 2. „*Destéptate romane*“ quartetu esecutatu de corulu vocalu sub conducerea profesorului de musica Hendl. 3. „*Oda statuei lui Mihailu Vitézulu*“ poesie de V. Alexandri, declamata de Ioanu Hadanu teol. curs. III. 4. „*Hor'a Severinului*“ piesa esecutata de corulu instrumentalu sub conducerea lui Virgiliu Popu teol. curs. II. 5. „*Misiunea preotului romanu*“ disertatiune de Ioanu Hamsea teol. curs. III. 6. „*Canteculu strainatatiei*“ duetu esecutatu de Georgiu Draga teol. curs. II. si Traianu Pacu prep. curs. III. 7. „*Cumu stamu?*“ poesie de Iulianu Grozescu declamata de Terentiu Nonu teol. curs. I. 8. „*Elisabet'a Dómn'a*“ quartetu esecutatu de corulu vocalu. 9. „*Doue pagini de auru din istori'a poporului romanu*“ disertatiune de Ioanu M. Evutianu teol. curs. III. 10. „*Ardelen'a*“ esecutatu de corulu instrumentalu. 11. „*Balcescu murindu*“ solo esecutatu de Iliia Baia teol. curs. III. 12. „*Sila*“ poesie de C. Boliacu, declamata de Ioanu Moldovanu teol. curs. II. 13. „*Soldatulu romanu*“ esecutatu de corulu instrumentalu. 14. Cuventu de inchidere rostitu de conducetoriulu societatii.

* In dieces'a Caransebesiului sunt alesi de deputati ai Sinodului eparchialu pe periodulu aniloru 1882—1884: in cerculu Brebulu, Ferdinand Musta preot in Valeaboului, Ioan Oprea doc. in Ezerisiu si Antoniu Mocioni prop. mare in Verpelet; in cerculu Lugosiu Georgiu Pesteanu protopresbiter, Dr. Alexandru Mocioni prop. mare in Capolnasiu, Const. Radulescu adv. in Lugosiu; in cerculu Zgribesci G. Stioponiu preot in Poganici, Petru Scioponi not. cer. in Zgribesci, Dr. Iosif, Miescu medic in Lugosiu; in cerculu Fagetu Atanasiu Ioanovicu protopresbiter, Atan. Cimponeriu jude la tabla regia, N. Fogorasi pretore in Faget; in cerc. Cosiava Dion. Jenchi preotu in Branesci, Ioan Bartolomeiu secr. cons. Ant. Mustetiu doc. in Faget; in cerculu Buziasiu Teodor Ciolaca preotu in Sipet, Georgiu Ioanovicu prp. m. in Duleu, I. Marcu docinte in Boccea mont; in cerculu Jebelu Alesandru Ioanovicu protopresbiter, Stef. Ioanovicu adv. in Budapesta, Petru Popovicu. prof. de teol. in Caransebesiu; in cerculu Ghiladu Pavelu Iancu adm. prottral, Trifon Gaitia, not. com. in Ghilad, Aur. Draganu docinte in Ghilad; in cerc. Fizesiu Ales. Popovicu preot in Mercina, Martinu Tiapu doc. in Fizesiu; in cerculu Retisoru Ioan Popovicu protopresbiter, I. Baica doc. in Ritisior, Ant. Crenian advoc. in Versetiu; in cerculu Jamu Filip Adam as. ref. in Caransebesiu, Vinc. Babesiu priv. in Budapesta; in cerculu Sasca mont: Iosif Popovicu protopresbiter, Georgiu Serb adv. si dep. diet. in Budapesta, Ioan Lintia, doc. in Iladi'a; in cerculu Oravitia mont: Macsimu Popovicu adm. prottral, Elia Tieranu neg. in Oravitia mont. I. Cimponeriu not. cerc. in Oravitia rom.; in cerculu Resitia mont. Michail Pocreanu preotu in Lugosiu. N. Broscénu secret. la soc. cáilor ferate, I. Budintian adv. in Bogsi'a mont; in cerculu Boccea mont. Vasiliu Nemoianu preotu in Vasiov'a, Iuliu Petricu jude regescu, Mich. Panoiot magistru reg. de posta; in Caransebesiu Nicolau Andreevicu prototopresb. Iosif Seracinu, vice colonel pension. Ioan Popovicu, capitan pension.; in cerc. Teregová: Filaret Must'a protosincelu, Titu Hatiegu adv. in

*) Onoratele Redactiuni ale foiloru romanesci sunt rugate a publicá acésta convocare.

*) Cele alalte diarie romane suntu rogate cu respectu se primésca in colonele loru acésta programa.

Lugosiu, G. Martinescu adv. in Lugosiu; in cerculu Mehadia Const. Tiepenégu preotu in Mehadi'a, Nic. Grama doc. in Mehadia, N. Mohor'a arch. in Orsiova; in cerc. Bozovicu Michailu Popovicu protopresbiter, Sofroniu Didraga, prim. iu Orsiova, I. Bethia funct. reg. pensionat.; in cerc. Satulu nou Nicolau Popovicu preotu in Mramoracu, Aron Damaschin as. ref. in Caransebesiu, I. Rosiculetii, not. com. in Satul nou.

* **Deputatii alesi** in sinodulu eparhialu aradanu: Ioan P. Desseanu si Lazaru Ionescu in cerculu Aradului; Ioan Belesiu si P. Milovanu in cerculu Radna; Ioan Moldovan si A. Mihailovicu in cerculu Siria; Vasilie Paguba si D. Nicóra in cerculu Jula; Alexiu Popovicu si Mihaiu Veliciu in cerculu Chisineu; G. Feieru si Iosif Botto in cerculu Borosineu; Zig. Popovicu si Mircea V. Stanescu in cerculu Buteni; Dr. Nicolau Oncu si Teodor Pap in cerculu Halmugiu; Paulu Rotariu si Em. Andreescu in cerculu Timisiora; Vinc. Babesiu si Georgiu Lazar in cerculu Vinga; Emilu Babesiu si Stefan Jianu in cerculu B-Comlosiu; Dr. At. Marienescu si G. Fogarasi in cerculu Lipova; Damian Dragonescu si P. Oprisiu in cerculu Chisineu; Eugeniu Mocioni si Traianu Barzu in cerculu Birehisiu; Ieroteiu Belesiu, vicariu eppescu, Nic. Zigre si D. Poienariu in cerculu Oradé-mare; Petru Suci, Teodoru Lazaru si Ioan Buna, in cerculu Tinca; Ios. Pintia, adm. prot. Georgiu Dringou si Paulu Gavrilete in cerculu Belului.

== **Cu 1 Aprile st. v. deschidemu nou abonamentu la „BISERIC'A si SCÓL'A.“** Rugamu dara pe cei ce nu sunt inca abonati, si dorescu a avé jurnalulu nostru ca se grabésca cu trimiterea abonamentelor. ==

Buletin meteorologicu.

Diu'a. Lun'a.	Fressiunea aerului	Temperatur'a	Ceritul
Dumineca 26. Martie	753·8 mm.	10° R.	plou
Luni 27. „	759·8 „	15·2 „	norosu
Marti 28. „	766 „	11 „	plouos
Mercuri 29. „	767·6 „	12·9 „	seninu
Joi 30. „	764·6 „	13·8 „	obdusu
Vineri 31. „	762·8 „	16·5 „	seninu
Sambata 1. Aprile	764 „	17 „	„

Concurse.

Sistendu-se alegerea de invetiatoriu in comun'a *Seleusiu-Cighirelu*, cu terminulu de 14 Martie st. v. a. curinte: de nou se publica concursu pe numit'a statiune cu terminulu pe *11/23 Aprilie a. c.*

Emolumintele sunt armatórele:

1. Optu jugere de pamentu, 2. cuartiru cu gradina. 3. una canepisce. 4. Optu orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a. 5. dela inmormentari mari 60 cr. dela mici 30 cr. din una parochia, 6. pentru conferintia trasura si diurnele recerute, 7. in bani gata 250 fl.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si adresá recursurile lor instruate conformu statutulu organicu comitetulu parochialu si a le asterne Domnulu inspectoru Florianu Montia in Sicula, posta ultima Boros-Iueu, pana in 11/23 Aprilie a. c. in care di se va tiené si alegerea. Preferiti vor fi acei individi, cari au celu patienu 2 clase gimnasiali si se voru pricepe la note pentru conducerea chorulu vocalu, éra pana la alegere recurintii sunt poftiti a se presentá in st. biserica de acolo in vre-o Dumineca ori serbatóre pentru de a-si aretá desteritatea in cantari.

Datu in Seleusiu-Cighirelu, 14/26. Martie 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Inspectorulu Cercualu **Florianu Montia.**

In urm'a decisului venerabilulu consistoriu aradanu dto 28 Ianuariu a. c. Nr. 73 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei de clas'a prima devenita vacanta prin mórtea parochulu Chiril Magd'a din *Ecic'a-romana* in protopresviteratulu B-Comlosiului, Cottul Torontalu, cu terminulu alegerei *pre 18 Aprilie vechiu a. c.*

Emolumintele sunt: Un'a sessiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu de clas'a prima, — stol'a si birulu parochialu usitatu dela 240 case; care beneficiu calculatu in bani da venitululu anualu de 800 fl. v. a.

Dela recurinti se poftesce cualificatiunea prescrisa in § 15. litera a.) din „Regulamentulu pentru parochii, — si astfel doritorii de a concurge pe acea parochia sunt avisati a-si instrui recursurile in sensulu stat. org. si a regulamentulu, — si a-le trimite subscrisululu vicariu protopopescu in Toraculu-mare per: Bega-Szt-György, pana la terminulu alegerei, — avendu recurentii a se presentá in faci'a loculu in vre-o Dumineca séu serbatóre spre a-si aratá desteritatea in cantare respective in predicare. — Se mai notifica: cá alegendulu parochu va avea a folosi in anulu curinte numai jumetate din beneficiulu parochialu, — deórece cealalta jumetate are se-lu folosésca veduv'a preotés'a a repausatulu parochu Chiril Magd'a.

Toraculu-mare 11. Martie 1882.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu **Paulu Tempea** m. p. vicariu protop.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III. din comun'a bisericésca *Vizm'a*, Protopopiatulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de alegere pre diu'a *de 18. Apriliu 1882. st. v.*

Emolumintele anuali sunt:

1. Platiulu parochialu fara locuintia.
2. Una sessiune de pamentu de clas'a III-a parte aratoriu si parte fenatiu.
3. Birulu dela 100. de case câte una mesura de cucurudiu in bómbe dela una casa.
4. Stolele indatinat.

Recurintii sunt poftiti ase presentá nainte de alegere in cutare Dumineca ori serbatóre la sant'a biserica in *Vizm'a* spre a si aratá desteritatea in cantare si tipicu respective slujb'a bisericésca, éra recursele adresate comitetulu parochialu din *Vizm'a* se le trimite pana la terminulu din susu pusu Reverendissimulu Domnu protopresbiteru concerninte Ioanu Tieranu in Lipova.

Vizm'a la 15. Martiu 1882. v.

Comitetulu parochialu

cu scirea mea **Ioanu Tieranu** m. p. pretop.

Se escrie concursu pentru statiunea invetiatoresca din comun'a *Sintea*, comitatulu Aradului, protopresbiteratulu Chisineului cu terminu de alegere pe Luni dupa Santele Pasci - **29. Martiu a. c.** —

Salariulu e urmatoriulu :

a) In bani gata 80 fl. v. a. b) 8 cubule de grâu si 2 de cucuruzu c) 4 orgii de lemne din care se se incaldiasca si scóla. d) 10 magi de fenu sên 10 fl. bani e) Cuartiru si gradina de legumi f) Spese la conferintiele invetiatoresci g) Déca alesulu invetiatoriu in-decursu de unu anu va aratá unu sporiu inbucuratoriulu cu scolarii inaintea comitetului si a inspectorului scolariu, comitetulu este deobligatu pe anulu urmatoriu a-i ameliorá salariulu cu 20 fl. v. a. respective a-lu redica dela 80 fl. la 100. fl.

h) Déca preotulu localu s'ar resolvi a recurge la acestu postu va fi preferitu.

Recurentii 'si voru substerne recursurile, provediute in intielesulu statutului organicu si a normeloru de invetiamentu, subseminatului inspectoru scolariu, pana la joia mare, in Sepreusiu (Seprós)

Sepreusiu 9 Martiu 1882.

Comitetulu parochialu.

Mihailu Sturza m. p. inspectoru de ccóle.

Conformu ordinatiunei Ven. Consistoriu eparchialu dtto 13 Augustu 1881 Nr. 1661. pentru in-deplinirea parochiei vacante din *Socodoru* (Comitat. Aradului, Protopresbit. Chisineului) prin acést'a se deschide concursu cu terminu de alegere pe a 3 di de S. Pasci adeca **30 Martie st. v. a. c.**

Emolumintele suntu :

1. Un'a sesie sêu 32. jugere de pamentu aratoriu estravilanu, cu venitulu anualu estimatu la 400 fl.

2. Birilu indatinatu dela 216 case calculatu in pretiulu de medilocu la 300 fl.

3. Stolele usuate ce se potu sui pana la 300 fl.

Voitorii de a dobandi acést'a parochie de clas'a 1-ie recursule sale provediute cu testimoniu de 8. clase gimnasiali regulatu absolvate cu testimoniu de maturitate si cualificatiune pana in 25. Martie a. c. voru avé se le subscérna la D. protopresbiteru tractualu Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) fiindu poftiti pana la terminulu alegerei a se aratá si in faci'a locului la biserica pentru de a-si dovedi desteritatea in celea ce se tienu de sfer'a preotiésca.

Datu in Socodoru la 18. februaru 1882.

In contielegere cu mine **Petru Chirilescu** m. p. protopresbit.

Pentru vacant'a parochie din comun'a *Burzucu* protopresbiteratulu Luncei, Cottulu Bihoru, se publica concursu cu terminu de alegere pe **22 Martie st. v.**

1. Emolumintele suntu : cortelu liberu cu doua incaperi, gradina cu unu pamentu aratoriu de 2 jugere computatu in 100 fl. 2. 6 jugere pamentu aratoriu estravilanu 80 fl. 3. dela 146 case un'a vica de bucate, vic'a computata 1 fl. v. a. 146 fl. 4. cununiile cu promulgarile pe unu anu 23 fl. 5. Inmormentarile mare pe unu anu 13 fl. 6. ingropatiunile mici pe unu anu 11 fl. 7. 8 pluguri 8 fl. 8. $\frac{1}{2}$ de zi de lucru cu 10 cr. 14 fl. 60 cr. 9. botezulu cu 20 cr. 6 fl. la olalta 401 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie sunt avisati, ca recursurile loru se fie instruate conformu

statutului organicu adresate comitetului parochialu, se le astérna Ressimului Domnu protopopu concerninte in Orade-mare, Várad Velence.

Februaru 28 1882.

Comitetulu parochialu.

Cu stírea si invoirea me **Gavrillu Neteu** m. p. protopopu.

Conformu concesiunei ven. consistoriu alu Aradului din 2/14 Martiu a. c. Nr. 566 pres. se escrie concursu pre parochi'a *Zabaltiu*, in protopresbiteratulu Lipovei, comitatulu Carasiu-Severinu cu terminulu de alegere pre **11 Aprilie st. v.** din anulu curinte. Emolumintele suntu :

1.) Platiu parochialu fara casa 2.) Un'a sesiune de pamentu, 30 jugere, aratoriu si livada. 3.) Dela 100 Nr. de case bune câte un'a mesura cucurudiu in bómbe. 4.) Stólele usuate de pana acuma.

Recursele instruate in sensulu statutului org. bis. adresate catra comitetulu parochialu din *Zabaltiu* au a se tramite Reverendisimului Domnu Ioanu Tieranu, Protopresbiteru in Lipova, pana in diu'a de alegere

Dela recurenti se recere a se presentá in biserica din locu spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Zabaltiu in 7 Martiu 1882.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Ioanu Tieranu** m. p. protopopu

La 2/14 Ianuariu a. c. in *Cenadulu-serbu*, din lips'a competintiloru ne tiinduse alegerea de invetiatoriu a II-a data se escrie concursu, cu terminu de alegere pe **29 Mart. (10 Apriliu) 1882.**

Emolumintele suntu :

1). Cuartiru liberu cu dóne chilii in localitatea scólei. 2). Salariu ficu de 266 fl. 50 cr. v. a. 3). 50 chible respective 30 hectolitre grâu de a II clasa. 4). 2 jugere pamentu aratoriu, si o gradina estravilana de 400 $\square$. 5). Pentru lemne pe sém'a invetiatoresci comitetulu se va ingriji de diurne, si trasura. 7). Stóla dela ingopaciuni mici 20 cr. mari 50 cr. iéra pentru prohodulu in biserica 1 fl. v. a. 8). Pausialu scripturistichu 6 fl.

Aci se obsérva cá din salariulu ficu Nr. 2. si din deputatulu in grâu Nr. 3. pensionatulu docinte, pana va capatá pensiuine din fundulu regnicolaru alu statului, are se capete $\frac{1}{4}$ parte.

Recursurile intrate in sensulu statutului org. ajustate cu testimoniu preparandialu, de cualificatiune pentru statiuni de clas'a I. sau de frunte, atestatu de moralitate, adresate Comit. paroch. din *Cenadulu-serbu* voru fi a-se trimite pt. Dnu inspectoru Teodoru Popoviciu in Sieitinu (Sajtény) Ctulu *Cenadului*, pana la diu'a alegeri.

Dela recurenti se cere a-se presentá in Sf. Biserica din locu de a-si aratá preceperea in tipicu si cantari. Cei ce vor pricepe aptu limb'a germana si magiara voru avé preferintia.

Cenadulu-Serbu 28 Ianuariu 12 Martiu 1882.

Comitetulu parochialu.

Cu invoirea mea **Teodoru Popoviciu** m. p. parochu si inspect. Scol.

La Nru de facia alaturamu done suplente de $\frac{1}{2}$ cóla.

Suplementu I. la „BISERIC'A si SCOL'A.“ Nru 12.
Anula VI. — 1882.

Proiectu
de
REGULAMENTU
pentru afacerile
CONSISTORIULUI METROPOLITANU.

Elaboratu prin
I. Cav. de Puscariu,
deputatu Congresuale.

Precuventare

si motive la proiectulu de Regulamentu alu Consistoriului Metropolitanu. *)

Doispredece ani sunt de cand s'a introdusu statutulu organicu alu bisericeii române gr. orientale, si elu inca nu a produsu acele rezultate, ce se asceptau pentru o buna administrare a trebiloru bisericesci.

Pentru executarea principiilor staverite in statutulu organicu in prim'a linie e chiamatu consistoriulu metropolitanu, care alesu inca dela a. 1870, si intregitu din cand in cand la casurile speciale de vacantia, functionéza — séu mai bine dîcandu — ar trebui se functioneze pana in diu'a de astadi, si totusi nu vedemu dela dinsulu mai nici o activitate.

Cand se aduna Congresulu nationalu bisericescu nu afla pregatirile de lipsa pentru aducerea hotaririlor, ce se receru spre a pune in lucrare statutulu organicu in tôte directiunile lui, si spre a indreptá defectele, ce se ivescu mai in tôte partile constitutive ale bisericeii.

D'abia se asterne cand si cand câte unu proiectu de regulamente si instructiuni pregatite de sínódele eparchiale si adoptate in prip'a mare pentru Congresu. — Raportele anuali, si datele statistice d'abia se improviséza in presér'a séu in decursulu sesiunei Congresuale, si acestea — ce raporte? ce date statistice? A scóte apoi din acestea — cu studiu si precugetare profunda — conclusiunile pentru ameliorarea defecteloru administrative, ce se reflectéza in oglind'a dateloru adunate, — nici vorba!

*) Comunicandu-ni-se spre publicare operatulu de fatia, i facemu locu cu tóta ospitalitatea in colónele jurnalului nostru, de-o parte pentru importantia lui, ér de alta parte, pentru ca se damu ocaziune celoru competinti a-lu studiá in tôte partile sale, si a face reflesiunile necesare asupra lui, pentru ca astfelu lucrulu sè se lamurésca cât mai bine. Trebuie se declaramu in sa, cà noi nu consimtimu intru tôte cu parerile si principiile Dluí auctoru, si in deosebi nu consimtimu cu „motivele“ din *Precuventare*, care dupa parerea nóstra nu sunt decât nisce atacuri in stâng'a si in drépt'a, in scopu de a mari ranele existente, in locu de a-le vindecá. Red.

Preste tot stagnare generale! rezultate nule!
— Ochi au si nu vedu, urechi au si nu audu pentru cà lipsesce duhulu!

Si déca cu ocaziunea tienerei Congresululu la câte trei ani odata vini in necesitate de a intrebá: unde e caus'a acestoru scaderi? apoi ori esti suspicionatu si reinproscatu, cà vréi numai sè faci vrasba in biserica, ori apoi — in celu mai bunu casu — primesci respunsuri ca acelea, cari le am cetitu cu totii si intr'o corespondintia lunga a unui organu jurnalisticu din centrulu tierei, care avendu trecere in tóta lumea esterna e destulu de aptu a ne tinde rufele la lumina publicitatii celei mari.

Din acestea aflámu, cà trebile nóstre bisericesci de ace'a mergu asia de reu, pentru cà metropolitulu n'are ómeni harnici la dispositiune; cà cei ce sunt, nu lucra; cà nu sciu lucrá; cà nu sciu ungresce; cà archidiecesamii sunt malcontenti, separatistici, vréu sè-si faca unu archiereu vicariu cu scopu de a marginí activitatea archiepiscopului loru etc.; cà diecesanii ceialalti, unii vréu, altii nu vréu se imparta fondurile comune; cà unii vréu, altii nu vréu se imultiésca eparchiele, séu nu primescu proiectele pentru arondare, si altele asemene, ca se devina in fine la conclusiunea, cà statutulu organicu nu e bunu, si cà de acea ministrulu culteloru se denumésca unu ortodoxu románu de ampioiatu in ministeriulu seu: éra mitropolitulu se aiba „mána libera!“

Fîindu tôte aceste insinuári destulu de grave, si acum — multiamita publicitatii cei mari, séu mai bine dicandu multiamita corespondentului ei, — destulu de latíte, de cât — dupa cum mai bine a-si fi preferitu — sè le mai putemu retacé, — sè cautámu mai antáiu, in cât sunt ele adeverate, si in cât se potu emendá; pentru cà reulu, déca exista, trebuie cu ori ce pretiu sanatu!

Noi asia scimu, cà metropolitulu cunósce bine trebile administrative ale bisericeii, si pentru executarea agendeloru centrale bisericesci scolare si foundationale are pe langa sine intr'ajutoriu mai antaiu unu consistoriu metropolitanu statatoriu din siese assesori bisericesci, siese scolari si siese epitropesci, si tot atáti suplenti, — toti alesi din sinulu celoru mai distinsi si apti barbati ai provinciei nóstre metropolitane, cu cari se administrezi nu o provintia metropolitana, dar o intréga biserica ecumenica. Afara de ace'a are o cancelaria metropolitana statatóre din barbati manipulantii parte alesi de consistoriu, parte denumiti de dinsulu. Din acestia unii au o praxa vechie in conceptu si manipuliune, éra altii sunt initiati si practisati in afacerile loru de insusi mitropolitulu. Apoi — cu tôte cà — dupa cum scimu — limb'a oficiala in cancelari'a me-

tropolitană e cea română, deca totuși vin și cașuri unde trebuie să se facă și rapoarte sau traduceri ungurești, sau nemțiești, oficialii metropolitanii unii cunosc și limbă magiara, era alții cea germană, ori chiar și ambele, așa, că pe lângă o împărțire corespunzătoare a lucrului, imputarea că unul sau altul e mai puțin versat în limbă magiara sau cea germană, nu se poate lua de scusa pentru stagnarea întregii administrații centrale bisericăști, mai cu seamă deca vedem, că și expedițiile românești zăc adeseori cu anii nemiscate.

Deca oficialii bisericăști nu știu lucră, se se învete a lucră. Deca nu cunosc limbă magiara se li se dea ocaziune se o învete; se se trimite pe la institute ungurești, ca se și o însușească pe deplin. Deca nu vor nici se învete nici se lucre, — se li se dea drumul și se se înlocuiește cu alții pe deplin apti. Fapte ni trebuie nu scuse. Aci i dăm mitropolitului „*măna liberă*,” — de sus până jos, la metropolia, ca și la eparchii.

Ce se atinge în specialu de archidieceșani, de atâtea ori apostrofați, apoi — cu toată că — după cum i cunoscem noi, consistorialistii de acolo sunt toți bărbați academici, bine versați în administrație, și bine salariați, cu așăzătoru ajutoriu se administă mai înainte numai archidieceș'a, ci și trebile metropolitane începând de la resuscitarea până la punerea în lucrare a constituției bisericăști, cred că — puși fiecare la lucrul său — și de aci înainte ei își voru implini chemarea loru conștientosă, era încât nu și-ar implini datorințele lor „*mână liberă*” a arhiepiscopului loru va ști se afle corectivele corespunzătoare.

De altu-cum, fiind aci vorbă de administrația centrală metropolitană, ei nici nu pot fi trasi în cestiunea afacerilor acestor'a, și cu atât mai puțin a se învinui pentru convingerile lor mai puțin sau mai multu autonomice sau centraliste.

Constituția bisericești noastre, cel puțin în cestiunile singuratecelor parti constitutive ale ei multu puțin admite și terenu de natură autonomice sau particulară; dovada despre acest'a — între alte multe — e și ace'a, că dieceșele celelalte se bucură și se folosesc de dreptul particular și eschisivu de a și alege pre arhierii se, și pre vicarii extranei fără ingerință celorlalte dieceșe etc.

Deci deca și archidieceșanii, cari se bucură odineora de acestu drept pe când celelalte dieceșe nu-lu avu, acum când acestea îl au, era ei nu-lu mai au, nisuesc la revindicarea unei asemenea îndreptări, cel puțin în formă modestă a unui vicariu arhieru, o facu acest'a

din emulațiunea cea nobilă de a avé și ei ce au celelalte eparchie sorori, — o facu din datorință cea sfântă, de a fi și ei reprezentați cu unu arhieru alu lor în congresu, în consistoriulu metropolitanu, și în sinodulu arhierescu, unde fiecare eparchie e reprezentată mai întâi prin mitropolitulu comunu, alesu de toți, apoi afără de acest'a fiecare diecesă e reprezentată prin arhierulu său alesu în particularu, era archidieceș'a nu are atare arhieru, prin urmare unde dieceșele se bucură de unu votu mai multu, era archidieceș'a numai de eventualulu votu alu președintelui, care votu e și alu dieceșelor, era specialmente în sinodulu arhierescu votăza numai episcopii diecesani, unde deca acestia au decisu unanimu, mitropolitulu nice nu mai pote votă, ci numai enuncia, ce au hotăritu dieceșele, fără archidieceșă.

Altu-cum cestiunea privitoare la dorința archidieceșanilor de ași recastigă dreptulu perdutu, fie în ori ce formă, sta la ordinea zilei în congresu mai multu la inițiativă mitropolitului dată în scris și motivată mai cu seamă din punctulu de vedere alu necesității decât alu equității și alu dreptului, adică cu ace'a, că elu — fiind pre tare cuprinsu cu trebile metropolitane neaparatu de lipsă, se aiba pe lângă sine unu vicariu-arhieru pentru substituiri necesare în afacerile archidieceșane.

Din acest'a se vede că cestiunea nu e separatistică, nici personală, ci e o trebuință reală, care nu are de a face nimica cu cestiunea administrației centrale metropolitane, sau deca are ceva cu acest'a, apoi nu poate fi alta, decât, ce a motivatu mitropolitulu, adică înlesnirea ei.

N'a avutu așa dăra nimenea cauză de a se împedă de cestiunea arhierului-vicariu, ca se excuse prin ace'a scaderile administrației centrale. Cestiunea ace'a e de sine statătoare, și deca nu s'a potutu rezolvă acum, se va rezolvă alta-data, deca nu prin noi — prin următorii noștri, când nimenea nu o va mai privi de personală, nici anticanonică, și nici în contra statutului organicu, — o voru rezolvă că cestiunea e drăptă, și dreptulu aparatu nu se prescrie nici odată; până atunci vom fi în așteptare, și în rebdare numai administrația bisericăști se se îndrepteze, pentru că aici nu încapă rebdare.

Toțmai așa de puțin, ca și cestiunea archidieceșană, împărta la împedarea administrației centrale, și cestiunea despartirii fondurilor comune ale diecesanilor. — Ori se împartu ele acum, ori mai târziu, ori de felu nu, n'au nici de a promovă nici de a împedă administrația centrală.

Și această cestiune, ca și cestiunea înmulțirii eparchielor, și ca ori ce alta cestiune a bi-

sericei a venit înaintea congresului numai pentru că e cestiune, și pentru că congresul de ace'a se aduna, ca se deslege și se aplaneze atari cestiuni. Déca nu s'a putut deslegá pana acum caus'a éra nu e alta, decât ca și la celelalte cause, adeca, că consistoriul metropolitan înca n'a făcut pregătirile necesare pentru d'a se poté hotari în congresu. Și niminea nu va poté luá de seriosu unu planu particularu de arondare, după care credinciosii dela M.-Vásárhely se fie avisati la episcopi'a dela Oradea-mare, marginasie, séu după care jumătate din credinciosi se fie provediuti cu patru — cinci — episcopii fara se fie macar întrebati; éra cealalta jumătate din centru (700,000) nici macar cu unu vicariu arhieru.

De altfelu ori cum și ori când se voru resolví aceste cestiuni, déca nu vom saná reulu unde într'adeveru existe, totu acolo vom fi cu administratiunea centrala bisericésca, unde suntemu astadi.

Acestu reu nu se poté cauti nici în Statutul organicu.

Statutul organicu e unu actu, ce cuprinde în sine numai principiile generali, după cari are a se administrá biseric'a; și aceste principie se afla la tóta biseric'a constitutionalá, fie ea de ori ce confesiune. Prin urmare — ce e bunu ori și unde, nu se poté díce că la noi e reu, cu atât mai putienu se poté afirmá, că biseric'a nóstra nu s'ar poté administrá după acestu statutu. Sterge acestu statutu organicu, si-lu inlocuesce cu „*mân'a libera*“ — séu cu alte cuvinte mai chiare — *cu absolutismulu clericalu*, déca nu se va executá nice acest'a cum se cade, déca nu va fi nici aci harnicie și ordine, vom devení cu administratiunea bisericiei și mai reu — după cum stámu astadi, pentru că acum — cum suntemu — biseric'a — celu putienu — mai poté strigá și reclamá în contra defectelor și abuzurilor, și chiar și suprainspectiunea statului se poté mai lamuritu informá despre starea lucrului dela reprezentanti'a bisericiei, decât dela informatiunile unui impiegatu ministerialu — fia și român — după chipulu și asemenarea corespondentului dela P. Ll. —

Ce e dreptu — avem mare lipsa, ca biseric'a nóstra se fie reprezentata prin oficiali din sinulu ei prin tóte dicasteriele, și cu deosebire în ministeriulu cultelor, dar cu tóte aceste dóra nu vom asteptá ca ce n'a făcutu administratiunea constitutionalá bisericésca pana acum, se ispravésca unu referinte ministerialu!! Déca nu se va îndreptá reulu prin insusi organele bisericesci, apoi reu de noi, reu de sminteala, dara și mai reu de celu ce a produsu sminteal'a.

Din aceste tóte se vede lamuritu, că tóte

acele cauti de noduri în papura, — după cum le cetim prin jurnale, și le audim adeseori și în cercurile nóstre, — nu potu avé valórea, ca ele se tréca de cause serioase și scuse pentru defectele, ce se ivescu în administratiunea bisericiei nóstre — și cu atât mai putienu accentuarea malcontentismului, ce se imputa archidiecesaniloru séu altor'a — din caus'a alegerilor de arhieriei, mai de diece ani absolete.

Noi asia cunóscemu lucrulu, că déca archidiecesanii au avutu alte pareri la acele alegeri, acelea au purescu din convictiuni momentane, ce au espiratu cu enunsierea faptelor implinite, și ei nu au mai avutu alt'a de a face, decât ce au făcutu și facu și acum, adeca detorinti'a constitutionalá de a se grupá cu tóta inim'a pe langa noii loru pastori sufletesci, a-ii sprigini din tóte puterile în nou'a loru chiamare, și a cauti de a li sustiené vaz'a și autoritatea, ce se cere, ca se reprezenteze bine biseric'a, și se o administreze cum se cade. Tóte acestea le au implinitu archidiecesanii cu deplin'a resignatiune, și increderea ace'a, ce merita intempinarea reciprocei increderi. Ér déca totusi s'ar mai aflá vre unu malcontentu alu acestor vechi dureri, cea ce nu putemu presupune, apoi cum vinu archidiecesanii la ace'a, ca ei se póte vin'a pentru faptele séu cugetele unuia séu altui particulariu? Și cum vine consistoriulu metropolitan esítu într'o homogenitate absolutá din maiortatea congresului, ca chiamatu se conduca administrarea bisericiei, se se vaete acum, că elu e impotentu facia de unu atare malcontentismu? Într'adeveru lucrulu ar fi fórte comicu, déca nu ar fi asia de tragicu!

Déca totusi poté fi vorb'a de unu malcontentismu, apoi acest'a nu poté fi altulu, decât malcontestimulu, care nu e numai alu archidiecesaniloru, dara și alu diecesaniloru, adeca malcontentismulu generalu, că trebile nóstre bisericesci nu mergu bine!

Nu ne remâne asia dara alt'a, decât se cauti reulu, și caus'a reului acolo, unde într'adeveru exista.

În congresulu trecutú fiind vorba de acést'a s'a aflatu numai unu membru congresualu, și acest'a unu membru fórte competente, care a nimeritu cuiulu tocmai în capu, spunendu expresu, că tóte defectele în administratiunea centralá provinu de acolo că consistoriulu metropolitanu nu exista, decât numai pe hártia, adeca că elu nu e organizatu.

Dar și acestu membru a retacutu caus'a cea esentialá, pentru ce consistoriulu metropolitanu exista numai după nume, nu și în fapta? pentru ce nu s'a pusu elu în activitatea la care e chiamatu? și cum de nu s'a aflatu între cei 21 membri consistoriali macar unulu, care se insiste din

tóte puterile la ace'a, ca mai inainte de tóte consistoriulu sè se constitue si sè se întocmésca asia, ca se corespunda gravei sale responsabilităti? cum de 21 membri consistoriali, tot barbati distinsi si cu buna reputatiune insista de 12 ani într'o pasivitate apatica fatia de imperativ'a necesitate ca se se înstitue la consistoriulu metropolitanu unu aparatu de activitate mai practicu, mai sprintenu si mai corespundiatoriu scopului?

Ce folosu déca singuratecele róte a unui mecanismu cât de imposantu, compuse din metalulu celu mai lamuritu, zacu disipate si aruncate in tóte laturile fara planu de combinatiune, fara d'a fi puse in lucrare, si fara directivele spre scopulu existintiei sale?

Ce e dreptu, consistoriulu metropolitanu a improvisatu in sesiunea penultima a congresului óre care regulamentu pentru afacerile sale interne — dar si acest'a — ce regulamentu? . . . La prim'a vedere congresulu s'a convinsu despre ace'a, ce in cei trei ani mai departe espirati s'a doveditu pre deplinu, cà unu ce imperfectu ca acel'a nu póte dá viétia consistoriului, si de ace'a acest'a fu indrumatu se prezenteze altulu mai corespundiatoriu atât in privinti'a materiei cât si a formei.

Acésta indrumare facundu-se la propunerea mea, consistoriulu m'a onoratu cu provocarea, se-mi dau parerea, in ce chipu a-si crede cà s'ar poté îndreptá lucrulu? Si eu cu bucuria am prinsu ocaziunea d'a elaborá si presentá proiectulu de facia.

Principiele ce le-am desvoltatu in acestu proiectu sunt aceleasi norme generali, ce reguléza afacerile interne la ori ce organu centrale de executiva, fia acel'a civilu, militare séu bisericescu, administrativu séu judecatorescu; numai cât eu le-am acomadatu trebuintieloru si împrejurárilor nóstre specialii.

M'am convinsu adeca mai antâiu, cà aparatulu consistoriului metropolitanu inea nu e întocmitu asia, ca se póta înlocuí unu organu executivu, si alu doilea: cà pana acum nu are o instructiune precisa, dupa care sè se îndrepteze afacerile sale interne.

De ace'a am impartitu proiectulu in doue parti principali, adeca prim'a parte despre întocmirea interna a consistoriului metropolitanu, si a dou'a despre ordinea afacerilor sale, la care apoi am adaugatu si o a trei'a parte despre dispositiunile transitorie.

I. Ce se tiene acum in specialu de prim'a parte, este constatatu, cà ori ce organu alu executivei centrale trebuie sè fie de compositiune dicasteriala, pe cand consistoriulu nostru metropolitanu in locu se se întocmésca pe sine asia,

a luatú o directiune parlamentaria, s'a facutu pe sine unu congresu in miniatura, o congregatiune marcale antemartiale, séu mai bine dísu: a bagatu varmeghi'a in biserica! — Haid se mergem cu totii la marcalu, sè injurám odata bine pe fóispanul — séu se strigám: asia e Maria Ta! bine díce Mari'a Sa!! — Apoi se mergem buni si rei, mameluci séu resvlatitori la masa la elu, se mánçamu odata bine si se bemu in sanatatea lui — apoi napustindulu — se ne ducemu fia care éra la ale sale!!

Si intru adevéru ce face si consistoriulu nostru metropolitanu? Elu se aduna odata — celu multu de dóue ori pe anu, dela apusu si dela resaritu dela amédia-dí si dela amédia-nopte, din departári de sute de miluri. — Ei! si ce facu membrii adunati? Mai antâiu se întréba unii pe altii, cà e ceva de lucru? Si déca prindu o piesa dóue retacite Ddieu scie de unde, si de candu? séu déca e de elaboratu vre unu proiectu la ordinulu congresului, ori d'a se esecutá vre unu conclusu alu acestui'a, consistoriulu esmite din sinulu seu o comisiune, comisiunea o subcomisiune, subcomisiunea unu referentu, carele petrece vre-o septemana dóue, cà i trebuie un'a, cà i trebuie alt'a, cà trebuie se céra date dela organele inferioari, cà pana atunci nu póte lucrá nimica, si in fine dupa mare truda si chinuri, aduna pe ceilalti membri, cari au perdutu intrace'a timpulu si diurnele fara de lucru, la o siedintiá, unde se hotaresce in sfirsitu, ca se hotarésca alta data, Ddieu scie, cand se vor mai aduná!

Déca totusi pentru decoru au elaboratu câteva piese, apoi le lasa ací, ducanduse toti acasa, apoi véda mitropolitulu ce va face cu ele?

Metropolitulu vediendu cà lucrările lasate ori nu sunt de tréba, ori nu le póte cetí, ori din alta cauza nu le póte espedá, le lasa se zaca pana se aduna éra consistoriulu, séu pana cand inevitabilulu referentu chiamatu séu nechiamatu vine din marea departare ca se-i spuna, cà ce pecatele a lucratu? séu mai bine dícand — ce a voitu se lucre?

Intrebu eu acum: este asta o întocmire de esecutiva centrala a unei provintie metropolitane de unu milionu si jumetate de credintiosi? Si sunt ostenele, sunt spesele de caletoria ale unui asia mare aparatu cum este consistoriulu metropolitanu de 21 membri si 18 suplenti din tóte partile metropoliei demne de unu resultatu asia de compatimitu? séu cu acelea s'ar poté face o întocmire mai potrivita?

Respunsulu ni-lu da primulu capitlu alu proiectului presentu.

(Va urmá.)

Observari critice

de **Trifon Militaru**, capelanulu bisericii gr. or romane in Satula nou, asupra opului compus de cuviosulu parinte ierodiacon Simeon Popescu si intitulatu „Pnevma in Niceno-Constantinopolitanum.“

(Continuare din Nr. 7.)

6. PNEVMA AGION; Mat. 1, 18. 20. 3, 11. Marcu 1, 8. Luca 1, 15. 35. 41. 47. 2, 25. 3, 16. 4, 1. 11, 13. Ioan 1, 33. 7, 39. 20, 22.

Insemnarea, precum vom vedé nu este persón'a a treia din S. Treime, ci

a) daru ddiescu in genere, in locu de haris sau harisma: Luc'a 1, 15. 2, 25. 3, 16. 4, 1. 11, 13. Mateiu 3, 11. Marcu 1, 8. Ioan 1, 33.

b) daru de profetie, duchu profeticu: Luc'a 1, 41. 67.

c) putere, autorisatiune: Ioan 7, 39. 20, 22.

d) duchu, ca negatiune a materiei, si ca insu-sire esentiala a lui Ddiu Fiiulu: Mat. 1, 18. 20. Luc'a 1. 35. Din multele aceste tecturi me voi ocupá numai cu siese si anume din cele de sub a) cu 3, din cele de sub b) cu 2, din cele de sub c) numai cu unulu. Insemnu inca cá tóte tectele de sub d) le voi tractá la finea criticei deodata cu Simvolu credintiei. Voi omite si legea ermeneutica de pre pagin'a 35, reproducusa fiindu deja la I. pt. ad d) Mat. cap. 22. v. 43.

Se vedemu opiniunea Dlui autoru despre intielesulu terminului pnevma agion in cele 6 tecturi, de cari mi-am propusu a tractá.

ad. a) Luc'a 1, 15: „kai pnevmatos agion se va implé (Ioan) inca din pantecelute mamei sale.“

Luc'a 4, 1: „Iisus pleros pnevmatos agiou a venit.“

Fiindu deosebite duchuri (I. Cor. 12, 10.), se cercetamu cu ajutoriulu tecteloru paralele ce se intielege in cele doue pasagie citate sub pnevma agion.

Iisusu a fost pleros pnevmatos agiou, altulu, Ioan, asemenea. In unu tectu paralelu, la Ioan 1, 14 despre Iisus se dice cá a fost pleros haritos (conf. si Ioan 3, 34.), indicandu cá pnevma agion de care e plinu Iisus, dupa Luc'a, este identicu cu haris dupa Ioanu; ér insusi Luca 24, 19 explica acest pnevma agion cu: puternicu in fapte si in cuventu inaintea lui Ddiu; si Mateiu 7, 29 in locu se dica: invetiá ca celu ce are pnevma agion dice: invetiá hos exovsian echon.

Despre Ioanu ne spune insusi Luca cum are se se intielega pnevma agion, de care dice cá se va implé. Elu, Luca 1, 17 explica insusi terminulu pnevma agion din v 15 cu: va veni en pnevmati kai dinamoi Iliou, fiindu Iliu celu profetitu (Mat. 11, 14). — Despre Maria dice Luca 1, 28 cá este keharitomene — plina de daru. Luca insusi precumu se vede explica fórte lamuritu intielesulu terminului pnevma agion atátu prin keharitomene pusu in locu de pleres pnevmatos agion cátu si prin citatele pasage 1, 17. 24, 19; cu deosebire inse in Fap. app. 6, 5. 8. In acestu tectu, 6, 5 despre Stefanu ne spune cá ér barbatu pleres pisteos kai pnevmatos agion, ér in v. 8 se rectificu dicendu: Stefan inse pleres pisteos, kai dinameos si aretandu cá densulu candu a disu despre Stefanu cá ér plinu de credintia si de duchulu sfantu a intielesu cá ér plinu de putere. (In opulu Dlui autoru se afla si in sirile ultime grecesce, eu inse amu luat tectulu romanescu din S. Evanghelie).

Intielesulu din citatele doue tecte ílu aflamu reproducusa cu harisma la Rom. 5, 15. 12, 6. I. Corint

7, 7. 12, 4. 9. 28. II Corint. 1. 11. I. Timot. 4, 14. II. Timot. 1, 6. 7. I. Petr. 4. 10.

Marturisirea ortodocsa I. intreb. 73. dice: Aceste daruri ale Duchului, seau mai bine dicendu insusi Duchulu (to pnevma) ér in Cristosu in mai mare imbelsugare si deseversire, decâtu in ori care altu omu, ér acést'a cu referintia la Isaia 11, 2. 3. Cumea darurile Duchului sfantu (adeca duchulu de care vorbesce Marturisirea ortodocsa) suntu identice cu duchulu celu sfantu ca persóna, se intielege de sine. Ele fiindu daruri duchovnicesci nu materiale se numescu si duchu, ér fiindu bune, sfinte, se numescu duchu sfantu, pnevma agion.

Pnevma agion in tectele de sub intrebare este deci nesmintitu ecivalentu cu charis sau chiarisma, care se deosebesce de persón'a a 3 din S. Treime, íntocmai precumu se deosebesce darulu de darnitoriu.

Daru in casulu de fatia este pnevma agion, darnitoriulu este tó pnevma tó agion.

De aci se tiene si:

Luca 2, 25: „Pnevma agion en ep' avton (s. c. I. Simeon). In (epi cu acus. insémna in precumu amu vediutu) Simeonu inca a fostu duchu sfantu, ca si in Isusu si ca si in Ioanu. Se nu pierdemu din vedere imprejurarea, cá in nici unu casu, unde e vorba: a se implé de duchu sfantu cu: in (spre), pnevma agion nu ocuru articulatu.“

Amu reproducu íntregulu comentariu la cele 3 tecturi. Argumentarea e fórte vasta, dovedi suntu cam multe. Pentru chiarificarea cetitoriului si pentru usiurarea criticarei impartu comentariulu in mai multe parti, tractándu fiecare parte si argumentu separatu.

Mai antaiu vom esaminá tectulu alu 2-lea Luca cap 4 v 1 dimpreuna cu dovedile referitóre la Isusu.

Luca cap 4 v 1: *Luca umplenduse de duchulu sfantu (pleres pnevmatos agion), s'a intorsu dela Iordanu, si s'a dusu cu duchulu in pustie*. In versulu acesta obvine terminulu duchu de 2 ori, fara articulu si cu atributulu agion, si articulatu dar fara atributu. Versiunea cea din urma amu tractatu deja la punctulu alu 2 ad d) unde amu documentatu si intielesulu terminului pnevma cu atributulu agion. Amu constatatu acolo cá S. Evangelistu prin espre-siunea acést'a repetéza prescurtu íntemplarea pogoririi Duchului sfantu la botézu. S. Evangelistu a intreruptu naratiunea sa prin intercalarea genealogiei lui Christosu, apoi reia firulu naratiunei prin cuvintele: *iaru umplenduse de Duchulu sfantu*, aici ne spune inca odata cá Duchulu sfantu s'a pogoritu preste Isusu. Cu acestea si cu alte dovedi espuse acolo amu demonstratu cá pnevma agion insémna pre Duchulu celu sfantu ca persóna.

De aceea nu afu de lipsa a mai demonstrá cele deja demustrate, ci me voi margini la esaminarea dovediloru aduse la locul acesta.

Dlu autoru se provóca la trei dovedi si anume la Ioanu cap 1 v 14, Luca cap 24 v 19 si Matei cap 7 v 29. *Dovada prima: in tectu paralelu, la Ioanu I, 14 despre Isusu se dice cá a fostu pleres charitos, (conf. si Ioan 3, 34) indicandu cá pnevma agion de care e plinu Isusu dupa Luca, este identicu cu charitis, dupa Ioan.*

E neadeverata afirmarea Dlui autoru cá Ioan cap 1 v 14 e paralelu cu Luca cap 4 v 1, si cá pnevma agion din cestu din urma e identicu cu charis din Ioan cap 1 v. 14.

Antaiu si antaiu nu esista paralelismulu, a doua lipsece identitatea intre cele 2 cuvinte.

Se vedemu tectulu din Ioanu cap 1 v 14, acs-

ta suna: Ioanu cap 1 v 14—17: Si cuventulu trupulu s'a facutu, si s'a salasluitu intru noi, si amu vediutu marirea lui, ca marirea a unuia nascutu din Tatalu, plinu de daru si de adeveru (v 14).

Ioanu marturisiá de densulu si strigá graind: acesta erá de carele amu disu, carele dupa mine vine, mai inainte de mine au fostu, cá mai inainte de mine erá (v 15).

Si din plinirea lui noi toti amu luat, si daru pentru daru (v 16).

Cá legea prin Moise a fostu data, iara darulu si adeverulu prin Isus Cristosu au fost (v. 17)."

Versulu 74. tractéza despre mai multe obiecte si anume despre intruparea si vietuirea lui Cristosu intre ómeni, natur'a sa ddiésca si ipostatica, si despre darulu efeptuitu prin pogorirea si intruparea sa. Avemu inse de a face numai cu ultimulu obiectu, cu darulu. Despre natur'a darului acestuia tractéza versurile 16. si 17. Cestu din urma da deslusirea necesara, ér versulu alu 76 completéza sensulu cuventului „daru“ (charitos) din versu 14 si 17 prin aceea, cá ne incredintiéza cá toti noi amu luat, ne-amn împartasitu din plinirea „darului“ Dupa dogmatic'a ortodoxa darulu (lui Ddiu) se imparte in daru naturalu seau ordinariu si in daru supranaturalu seau estrordinariu. Cestu din urma se subinparte in darulu lui Ddiu facatoriulu, din carele s'au impartasitu omenimea in starea sa de nevinovatie, inainte de cadere, si in darulu lui Ddiu Mantuitoriulu, din carele amu luat noi toti, dupa cadere si dupa intruparea lui Isusu Cristosu, din carele ne impartasiesce Ddiu Facatoriulu prin fiulu seu. Darulu acesta inse n'au esistatu in legea cea veche Moisia, ci in legea cea noua, in legea data de Cristosu, carele cu adeverulu invetiaturei sale au datu deodata si darulu acest'a.

Reintornendune din escursiunea acésta dogmatica la versula 14 afirmu cá sub cuventulu daru din versu 14 intielegemu feliulu acela de daru, de care ne amu facutu noi partasi prin intruparea, cu unu cuventu prin oper'a mantuiri efeptuita de Domnu Cristosu, celu unulu nascutu din Tatalu. Abstragandu dela celelalte obiecte cuprinse in versu 14, intielesulu versului e urmatoriulu: Cristosu a lasatu noue unu izvoru de daruri in legea cea noua, din carele iau toti ómenii, ér inceputulu izvorului e intruparea cuventului celu vecinicu, cu carele erá dela inceputu, carele au fostu inainte de a fi lumea.

Intielesulu versului 1. cap 4. inse e: Dupa ce s'a pogorítu duchulu sfantu in chipu de porumbu asupra lui Cristosu si s'au odichnitu asupra lui, s'au dusu Cristosu cu duchulu (sfantu) in pustie. Asidara pnevma agion din cap 4. v. 1. insémna duchulu celu sfantu ca persóna, ér terminulu „daru“ din Ioan cap 1. v. 14. insémna darulu ce provine din oper'a mantuiri si din intruparea lui Isusu. De aici urméza cá aceste 2 versuri (cap 4. v. 1. si cap. 1. v. 14.) nu potu fi si nu sunt paralele, ér cuvintele „pnevma agion“ si „daru“ au intielesu cu totulu diferitu, si cá cea ce dice S. Ev. Luca prin pnevma agion nu se indica la S. Ev. Ioan in cap. 4. v. 1. Treceamu acum la: **Dovada a 2.** „Iar însusi Luca cap 24. v. 19. esplicá acestu pnevma agion: puternicu in fapte si cuventu inaintea lui Ddiu.“

Premitiendu cá provocarea Dlu autoru la versulu acest'a nu e de feliu indreptatita, cá nu dovedeste nimicu, reproducu pasagiulu din cap 24, facândumi la fine observarile mele.

Luca cap 24. 19—23, 25, 26, 30. si 31: „Si elu au disu lora: care; éra ei au disu lui: cele de Isusu

Nazarineanulu, carele era omu prorocu, puternicu in fapta, si in cuventu inaintea lui Ddiu si totu poporulu (v. 19).

Cum l'au datu Archiereii, si Domnii nostrii la judecata de mórte, si l'au restignitu pre densulu (v. 20.)

„Iara noi nadajduiamu, cá acela este celu ce va se izbavésca pre Israil,“ ci, si cu tóte acestea a treia di este astadi decând s'au facutu acestea (v 21).

Ci si niste muieri de a-le nóstre ne-au spaimantatu pre noi, care au fostu de diminétiá la mortentu (v 22).

Si ne aflandu trupulu lui, au venitu dicendu: cá si vedere de angeri se fie vediutu, carii dicu cá este viu (v 23).

Si elu au disu catra ei, o nepriceputiloru, si zabhavnici cu inim'a a crede tóte, cáte au graitu prorocii (v 25)

Au nu se cadea se patiésca Cristosu acést'a, si se intre intru marirea sa (v 26).

Si au fostu cându au siediutu elu cu ei, luându pane au binecuventatu, si frangandu o au datu loru (v 30).

Si li-s'au deschisu loru ochii si l'au cunoscutu pre densulu, si elu s'au facutu nevediutu de densii (v 31).

S. Ev. Luca ne eneréza calatori'a celoru 2 invetiacei la Emausu, si cum Cristosu li se arata in cale, ia parte la vorbirea loru, se face a preoptá cu densii, si cumu ílu cunoscura la cina din binecuventarea si frangerea panei. S. Evangelistu Luca nu ese din rolulu de enaratoriu, elu remane cronicariulu fidelu alu acestei intemplari si a persóneloru ce au luat parte la intemplarea acést'a. S. Ev. ne descrie persónele si vederile loru despre Isusu, elu nu ne spune parerea sa ce o avea ca Evangelistu despre Isusu. Si cum au fostu opiniunea celoru 2 invetiacei despre persón'a si chemarea lui Cristosu? Respunsulu ílu aflamu in v. 19 si 21. Ei credeau pre Isus de unu Mesia resboinicu, carele va avea se restaureze glori'a regatului si poporului jidovescu, ílu considerau de eliberatoriulu poporului de sub jugulu stapanirei streine si nu de sub jugulu stapanirei pacatului. Acést'a a fostu nadejdea loru, carea firesce cá nu s'au realizatu. Pentru aceea si vorbescu ei despre Isusu nu tocmai cu entusiasmu, constatandu ce n'au pututu negá, cá adeca Cristosu au fostu unu omu prorocu puternicu in fapta si cuventu. Departe erá opiniunea loru de adeveru, si nici cá cugetau ei, cá Cristosu póte fi fiulu lui Ddiu. Pentru aceea ii si mustra Cristosu numindui (in versu 25) nepriceputi si zabhavnici a crede in prorociile profetiloru.

Si óre ce dice S. Ev. Luca in cap 4. v. 1?

Dupa ce ne descrie in capulu precedentu cap 3. v. 22. botezulu lui Cristosu, pogorirea S. Duchu si cuvintele Tatalui: tu esci fiulu meu celu iubitu, delocu incepe cu genealogi'a lui Isusu, carea o gata in ultimulu versu din cap 3. in versu 38, in carele ís depune confesiunea sa despre persón'a lui Isusu dicendu: „Alu lui Enos, alu lui Sit, alu lui Adamu, alu lui Ddiu.“

Acum reia firulu naratiunei, atingandu inca odata pogorirea Duchului sfantu in primulu versu din capulu urmatoriu cap 4. v. 1: Iara umplanduse de Duchulu sfantu, s'a intorsu si s'a dusu cu duchulu in pustie.“

Din tóte aceste resulta cá Dlu autoru gresiesce candu sustiene, cá S. Evangelistu Luca ne esplica in cap 24. v. 19. ce au intielesu sub pnevma agion din cap 4. v. 1. Intregulu intielesu acestoru 2 tecsturi si insemnarea termineloru pnevma agion si puternicu in fapta si cuventu sunt asia de diferite,

intre aceste 2 texturi exista o diferentia asia de mare, încatu nu potu nici de cumu admite parerea Dlui autoru că S. Evangelistu explica in cap 24. v. 1. ce au intielesu in cap 4. v. 1. sub terminulu pnevma agion. Asiadara nici teestulu acest'a nu dovedesce cu nimica, că sub pnevma agion din cap 4. v. 1. n'avemu se intielegemu duchulu celu sfantu ca persóna, ci daru, charis. *Dovada a 3:* „Si Mateiu cap 7. v. 29. in locu se dica: invetiá ca celu ce are pnevma agion dice: invetiá os exosian echon.“

La teestulu acest'a s'a provocatu Dlu autoru si la punctulu alu 5, unde au sustienutu că cuventulu „putere“ însămnă destoinicie. Eu amu doveditu totu acolo, că terminulu „putere“ (exosia) nu însămnă destoinicie, ci: puterea cuventarei seau elocintia.

Aici in punctu 6 Dlu autoru se provóca érası la teestulu acest'a, dandu cuventulu putere nu tocmai intielesulu ce i-l'a atribuitu la punctulu alu 5.

Ca se se véda mai bine neconsecuentia si nefunditatea opiniunei, reproducu si aici teestulu acest'a dinpreuna cu versulu ce i premerge.

Mateiu cap 7. v. 28. si 29: „Si au fostu déca au sfirsitu Isusu cuvintele acestea, se mirá popórole de invetiatur'a lui (v. 28). Că invetiá pre ei, ca celu ce are putere, si nu ca carturarii si farisei.“

S. Ev. Mateiu ne face cunoscutu efectulu ce a avutu cuventarea lui Isusu. Frumseti'a vorbirei lui Isusu o definesce S. Evangelistu prin compararea cuventarei lui Isusu cu cele ale fariseiloru si carturariloru. Deci terminulu „putere“ din versu 29 nu însămnă pnevma agion, ci puterea, frumseti'a cuventarei, elocintia.

Terminandu cu Luca cap 4. v. 1, se intramu in detaile si se esaminamu dovedile aduse la Luca cap 1. v. 15.

Pana n'a incepe cu criticarea dovediloru, amu se combatu pre Dlu autoru pentrucă pune pre Ioanu in paralela cu Isusu dicendu: *Isusu a fost pleres pnevmatos agion, altulu, Ioanu, asemenea.*“

Deja la punctulu alu 2. ad d) amu fostu contra procederei Dlui autoru aretandu prin reproducerea unui capitu intregu din dogmatica, cătu de multu gresimu déca punemu pre Isusu in paralela cu ómenii candu e vorba de vreo relatiune între Isusu si ómenii si între Duchulu celu sfantu. Versurile, cari tractéza relatiuni de acestea nu le putemu explicá si aflá intielesulu cu acelasi modu de comentare. Chiar se obvina in 2 teeste numirea duchului celu sfantu ca persóna, totusi intielesulu versului intregu nu póte fi acelasi. Afara de acésta cademu usioru in eróre, încatu rediamendune pre baze false ajungemu la rezultate neadeverate. In unele locuri afirmamu că n'are se fie intielesu duchulu celu sfantu ca persóna, ci altu ceva nedemnu de divinitatea lui Cristos.

Alta e natur'a lui Isusu, si alta a ómeniloru. De unu feliu sunt relatiunile lui Isusu catra sfântulu dachu, si de altu feliu cele ale ómeniloru fie ei si proroci — catra acelasi dachu sfantu. Pentru acea tractandu 2. versuri in cari in unulu e vorba de Isusu si de duchulu, ér in celalaltu de vre unu S. prorocu si de acelasi dachu, nu potemu se argumentamu in asemenea modu, si nici intielesulu acestoru done versuri nu póte fi acelasi.

Deci deja punctulu de manecare alu Dlui autoru la tractarea celor 2 teesturi de sub a) (Luca cap 1, 15. si 4. 1.) e gresitu si neadmisibilu. Pentru aceea si rezultatulu Dlui autoru in casulu de fatia si in altele analóge e neadeveratu si falsu. Aceste tóte le-amu repetatu si aici că se aretu că Dlu au-

toru din capulu locului a apucatu pre căi gresite si că urmarea n'a putut fi alta decâtu: retacirea.

Se ne apucamu de cercetarea dovediloru. Acestea fiindu multe, le vomu tractá in ordinea, in carea se afla ele puse.

I. Dovada: „Despre Ioanu ne spune însusi Luca cum are se se intieléja pnevma agion, de care dice că se va implé. Elu, Luca 1, 17. explica însusi terminulu pnevma agion din versu 15. cu: *va veni en to pnevmati kai di-namei Iliou, fiindu Ilié celu profetitu (Mat. 11, 14).*“

Cu estrase scurte, cu singuratice expresiuni din versuri nu se póte afirmá, dar nici dovedi. Pentru completarea bazelor de afirmare a Dlui autoru, dar si pentru ca contra argumentele mele se se póta mai usioru dejudecá, voiu reproduce tóte teesturile la cari ne provocamu ambii.

I. Luca cap 1. v. 13—17: „Iara angerulu a disu catra densulu: nu te teme Zacharie, pentrucă s'a auditu rugaciunea ta, si muerea ta Elisaveta va naste unu fiu, si vei pune numele lui Ioanu (v. 13).

Si va fi tie bucurie, si veselie, si multi de nastera lui se voru bucurá (v. 14).

Că va fi mare inaintea Dlui, si vinu si beutura betiva nu va bea, si se va umplé de duchulu sfantu inca din pantecele muma sa (v. 15).

Si pre multi din fii lui Israilu va întórce la Ddieulu loru (v. 16).

Si elu va merge inaintea lui cu Duchulu, cu puterea lui Ilié, ca se întórca inimile parintiloru catra feciori, si pre cei necredinciosi intru intielepciunea dreptiloru, se gatésca Dlui poporu deseversitu (v. 17).“

II. Luca cap 1. v. 40—44: „Si au intratu in cas'a Zachariei, si s'au inchinatu Elisavetei (v. 40). Si au fostu cându au auditu Elisavetu inchinaciunea Mariei, saltá'au prunculu in pântecelu ei, si s'au umplutu de Duchulu sfantu Elisavet (v. 41).

Si au strigatu cu glasu mare, si au disu: Binecuventata esti tu intre mueri, si bine cuventatu este rodulu pântecelui teu (v. 42). Si unde mie acésta, ca se vie maic'a Domnului meu la mine (v. 43).

Că iata cumu fu glasulu inchinarii tale intru urechile mele, saltá prunculu cu bucurie in pântecelu meu (v. 44).“

III. Luca cap 1. v. 67. 76 si 77: „Si Zacharia Talu lui s'a umplutu de Duchulu sfantu, si au prorocitu dicendu (v. 67).

Si tu pruncule, Proroculu celui prea inaltu te vei chiamá, că vei merge inaintea fetii Domnului, se gatesti căile lui (v. 76). Ca se dai cunostiintia mentuirei poporului lui, intru iertarea peccatorulu (v. 77).“

Aceste 3 pasagie ne voru luminá asupra expresiunei S. Evangelistu Luca: „a se umplé de duchulu sfantu.“ Ca se se cunósca si mai bine legatur'a ce esista intre aceste 3 pasagie voiu a adauge cu putine cuvinte cuprinsulu versuriloru omise, ce stau intre cele 3 pasagii.

Dupa o introducere scurta incepe S. Evangelistu Luca cu biografi'a parintiloru S. Ioanu Botezatoriulu, ér incependu cu v. 11. din capulu primu eneréza aretarea angerului Dlui carele i face cunoscutu Zachariei nascerea Botezatoriului si celelalte cuprinse in versurile dela 13—17. In versurile urmátóre se povesteste cum remase mutu Zacharia si cele ce au urmatu dupa indepartarea angerului, éra din versula alu 26. pana in v. 38. vestea ce au aduso angerulu Precuratei feciórei, carea indáta dupa primirea vestei imbucuratóre si pléca ca se cerceteze pre rud'a ei Elisavet. Inchinaciunea Precuratei si conversarea ei cu Elisavet o aflamu in pasagiulu alu

doilea. Précurat'a petrece ca la 3 luni la Elisaveta. In fine sosesece timpulu nascerei Botezatoriului, apoi cum Zacharia isi recapata graiulu in a 8 di dupa nascerea lui Ioanu intrunu modu minunatu. Ér din versu 63. pana la finea capului primu e espusa proroci'a Zachariei dupa recapatarea graiului.

Facendu istoriculu capului primu alu S. Ev. Luca, reproducendu tóte tecstele referitóre la S. Ioanu Botezatoriulu si acele, in cari ince a mai folosesece S. Ev. Luca de espresiunea „*a se umplé de duchulu sfantu*,” adunandu materialu trebuinciosu, se incepemu cu cercetarea dovediloru Dlui autoru dinpreuna cu argumentele mele.

Déca aruncamu privirea asupra pasagiiloru reproduse vedemu cá S. Ev. Luca se folosesece de 3 ori in trei versuri de espresiunea: „*a se umplé de Duchulu sfantu* si adeca in versulu 15, 41 si 67. In celu dantaiu dice cá Ioanu, in alu 2. cá Elisavet, ér in alu 3. cá Zacharia *s'au umplutu de duchulu sfantu*. Diferinti'a sta in aceea, cá despre Ioanu se spune cá se va umplé inca in pântecile mamei sale, asiadara in viitoriu, cáci angerulu au vorbitu inainte de zemislirea Botezatoriului. Imprejurarea acést'a e de mare insemnatate si deciidetóre in cantrovers'a actuala.

Deci mai antaiu vomu cercetá intielesulu generalu alu espresiunei „*a se umplé de duchulu sfantu*,” ce obvine in citatele 3. versuri. Dupa constatarea intielesului generalu me voiú nisui se aflu insemnarea acestei espresiuni in legatura cu adausulu „*inca din pântecile muma sa*” din versu 15. Spre scopulu acést'a voiú conferá inca si altu versu din pasagiile reproduse.

Din pasagiulu alu 2. (Luca capu 1. v. 40—40) se vede cá Elisavetu dupa salutarea preacuratei fecióre au inceputu a strigá dicandu: „*Binecuvantatu este rodulu pântecelui tau, (v. 42) de unde mie acésta de vine maic'a Dlui meu la mine (v. 43).*”

Esclamarea acést'a ne incredintiaza cá Elisavetu sciá cá Preacurat'a zemislise, si cá va nasce pre Cristosu. Si óre de unde se scie Elisavetu cele ce au disu angerulu Preacuratei, de unde se aiba ea cunosciintia cá Preacurat'a concepuse deja devenindu maic'a Ddieului Cristosu. Va replicá cineva, nu e de miratu, Precurat'a i va fi impartasitu, dar S. Evangelistu au retacutu imprejurarea acést'a. Respunsulu acesta aru fi prea naturalu si potrivit, decumva nu ne aru indegetá insusi S. Evangelistu in versulu 41. calea cea straordinaria, a impartasirei acestei sciri prea importante. S. Ev. prin cuvintele din versu 41: „*si s'au umplutu de Duchulu sfantu Elisavet*,” apoi adaugandu in versulu urmatoriu (42) si au strigatu cu glasu mare si au disu etc. et. ne deslusiesce minunea spunendune, cá Duchulu celu sfantu au desco-peritu Elisavetei si prin ea si noua tain'a zemislirei lui Cristosu. Tain'a acést'a asiadara s'au impartasitu Elisavetei pre cale estraordinara, prin S. Duchu. E evidentu cá s. Evangelistu au avutu in vedere si au numitu persóna a 3. din S. Treime pre S. Duchu. Aici nu e vorba de darulu s. Duchu, de darulu prorocii, ci S. Evangelistu vorbeste apriatu de S. Duchu ca persóna, si nu de daru. Prin urmare espresiunea „*sfantulu Duchu*” din v. 41. insémna Duchulu sfântu ca persóna.

Se trecemu acum la ultimulu pasagiu si la versu 67, in care ocure totu aceeași espresiune: „*s'au umplutu de duchulu sfantu*,” si anume Zacharie.

Dela versulu 68. pana la versulu 76. vorbesce Zacharie despre sosirea lui Mesia, si despre prorociile referitóre la Mesia ca despre profetii implinite

si realizate, apoi din v. 76 pana la versu 79 despre fiulu seu Ioanu ca despre premergatoriulu Mesiei numindu-lu „*Proroculu celui Preainaltu*.” S. Ev. Luca ne numesce si aici pre acela, carele au impartasitu tóte acestea Zachariei, servinduse in v. 67. totu de espresiunea aceea, cu care au numitu persóna a 3. din sfant'a Treime adeca de espresiunea: „*Duchulu sfantu*.” In versulu acést'a (alu 67). vorbesce S. Evangelistu asia de chiar, incátu nu remâne urma de indoiala, cá espresiunea, respective terminulu *Duchulu sfantu* insémna pre Duchulu celu sfantu ca persóna. Chiari-tatea provine din ultimile cuvinte ale versului 67: si au prorocitu dicendu: Déca S. Ev. dice in versulu acést'a cá: „*Zacharie s'a umplutu de Duchulu sfantu si a prorocitu dicendu*,” apoi credu cá n'au mai avutu ce adauge, ca se ne spuna cine au graitu si prorocitu prin Zacharia, credu cá n'au mai fostu lipsa de completare, ca se fimu in chiar cá aici e vorba de duchulu celu sfantu ca acél'a, carele dupa invetiatur'a bisericei nóstre graesce prin proroci.

Fiindu odata doveditu si determinatu intielesulu espresiunei: „*a se umplé de duchulu sfantu*” si alu terminului: *duchulu sfantu* din versurile 44 si 67; fiind cá si in versulu 15. din acestasi capu (1. Luca). inca ocure tota espresiunea si terminulu a se umplea de duchulu sfantu, asia n'amu avea alta decátu se aplicamu regul'a ermeneutica a Dlui autoru (pag. 35) si in casulu de fatia. Resultatulu ce-lu obtienemu e ca si in versu 15. din cap 1. (Luca) terminulu „*duchulu sfantu*” insémna persóna a 3 din S. Treime, adeca pre sfântulu Duchu ca persóna. Dar ca se prevenimu tuturoru obiectiuniloru, desi superfluu, dar totusi voiú mai adauge inca si urmatórele dovedi.

Amu demustratu in cele trecute, cá v. 15. e paralelu cu versulu 41 si 67 din capulu primu. Pentru aceea si S. Ev. Luca déca se esplica singuru pre sine in alte versuri din capulu primu, apoi versulu esplicatoriu e v. 41. si 67, dar nu 17. precum crede Dlu autoru. Cumu are se se intieléga pnevma agion din v. 15 de care se va umplé Ioanu nu ne spune v. 17, in carele nu obvine espresiunea „*a se umplé de duchulu sfantu*,” ci citatele 2 versuri unde aflamu cá Elisabeta si Zacharie s'au umplutu de duchulu sfantu. La aceste inse mi s'aru putea reflectá, cá analogi'a nu e perfecta. Precandu in versurile 41 si 67 se dice cá dupa ce s'au umplutu Elisaveta si Zacharie de Duchulu sfantu, acestia au inceputu a vorbi si proroci, asia ceva nu ne spune S. Ev. in v. 15. si despre Ioanu Botezatoriulu. Despre botezatoriulu se dice cá elu se va umplé de duchulu sfantu „*inca din pântecile muma sa*,” dar nu cá s'au umplutu si au graitu sau prorocitu. Nu cumva diferinti'a constructiunei versului 15 se aiba de urmare si diferinti'a de intielesu alu terminului *duchulu sfantu* din v. 14? Amu disu deja cá tocmai diferintiele aceste ne esplica totulu si decidu cantrovers'a ce exista intre mine si Dlu autoru despre intielesulu terminului pnevma. Déca n'aru esistá diferintiele aceste, tocmai atunci aru fi intielesulu dubiosu si nechiar, atunci tocmai n'asi fi pututu afirmá cu siguritate cá „*duchulu sfantu*” insémna persóna a 3. din S. Treime. La prim'a vedere se pare a fi cam paradocsa procedur'a mea, ca cu diferintiele ce existe intre tecsturile cele 3. se me incumetu a demustrá consonanti'a lor cu respectu la intielesulu terminului: *duchu sfantu*, carele obvine in tustrele (v. 15, 41 si 67).

(Va urmá.)